

Háromszázszázmillió forint költséggel épült, két év alatt elkészült olajleparáló tornyot adták át rendeltetésének Zala megye székhelyén. Az új tornyó évi 400 ezer tonna nyersolajat dolgoz fel

Közösen - megoldásokért

Ifjúsági parlament az ÉLKER-nél

A napokban tartották az élelmiszer-kiskereskedelmi vállalat ifjúsági parlamentjét, Tóth Istvánnal, a vállalat KISZ-bizottságának titkárával beszéltünk a tanácskozás főbb témáiról, a tapasztalatokról.

— Lehet, ha erre a beszélgetésre nem most, hanem mondjuk két-négy évvel ezelőtt kér, kevés jót mondhatok. Magam is meglepődtem társaim vitakészségén, érdeklődésén. A tanácskozás végén általános volt az a vélemény, hogy az eddigiek közül e legutóbbi volt a legsikeresebb.

— Miért értékelték sikeresebbnek?

— Mi mindig egy parlamentet tartunk. Vállalatunk jellegéből adódik ez. Nálunk nincsenek üzemszervek, üzemegek, ahol külön-külön lehetne tárgyalni, nincs annyiféle szakma sem, mint mondjuk egy építőipari vállalatnál. Beszédtémánk azért van. Ott vagyunk boltjainkkal szinte a város minden pontján. A lakosság el-látásának 60–70 százalékáért felel hálózatunk. Rendkívül nehéz mozgósítani, összehívni a dolgozókat.

Alapvető követelmény, hogy az üzletek nyitvatartási idejét be kell tartani. Köztudott, két műszakban dolgozunk. Ha valamilyen programot szervezünk, már hetekkel előtte hozzá kell fogunk. Így volt ez a parlament előtt is. A vállalat vezetősége körültekintően járt el, időben elküldte minden fiatal lakcíme-re a beszámoló, az intézkedési tervet. A boltvezetők is külön figyelték, hogy minden fiatal, aki akar, részt tudjon venni. A jó szervezésnek meglett az eredménye, mintegy 200-an jöttek el. Az írásos anyagok jó alapot adtak a vitára, szerencsére a fiatalok éltek is a véleménymondás lehetőségével.

— A beszámolóban olvastam, nagy probléma a gyerekről visszatérő fiatal anyukák elhelyezése. Volt-e erről szó?

— Természetesen. A kereskedelmi szakmára is jellemző már, hogy több a nő, mint a férfi. Vállalatunk külső segítség nélkül nem tudja kielégíteni a kiscyere-

kes anyukák kívánságát. Évente 40–50-en térnek vissza, egy műszakot szeretnének, de erre nincs lehetőség. Egy-egy nagyobb áruada legföljebb két-három kismamát tud foglalkoztatni egy műszakban. Így előfordul, hogy sokan kedvezőbb időbeosztású munkahelyet keresnek. Mindenképp megoldásra vár e régi gond, mert például jelenleg is 119 dolgozónk van gyeseen.

— Hogyan lehet összeegyeztetni a két műszakkal a tanulást? Amit pedig nagyon hangsúlyoznak. A szakmai felkészültség elengedhetetlen a színvonalasabb ellátáshoz, a kulturáltabb kiszolgáláshoz.

— Sokan szóvá tették ezt a kérdést is, mintha csak érezték volna, mennyire fontos a vállalatnak az utánpótlás. A gazdasági vezetőink nem zárkóznak el a tanulási kérelmekről, sőt, maxímálisan támogatják. 1982

—84 között összesen 286 dolgozó tanult, illetve tanult, közülük 109 fiatal. Hogyan lehet ezt megoldani? Vegyük az én példámot. Kétéves árudavezetői tanfolyamra járok. A foglalkozásokat mindig délután tartják. Tehát, ha én délutános műszakban dolgozom, valakinek „be kell ugrani” helyettem. S ez így megy minden második héten. A dolgozók megértésén, a szűkebb munkahelyi kollektíván múlik, vállalják-e a cserélgetést. Az előbb említett számok bizonyítják, hogy jórészt vállalják.

— A vásárló nemigen lát a kulisszák mögé. Észreveszi, tisztá-e az üzlet, izlések-e a dekorációk, hogyan viselkednek az eladók. Mi a fiatal dolgozók véleménye a munkafeltételekről?

— A hálózatbővítés együtt jár a korszerűsítéssel. Az új technikai eszközök bevezetése, például a konténereké, általánosságban könnyít a kereskedők munkáján. Az üzleteken belüli árumozgatást is, amennyire lehet, gépessítik, de a polcok, gondolatok feltöltése még mindig sok, és meg kell mondjuk, nehéz fizikai munkával jár.

Nekünk, élelmiszer-kereskedőknek különösen ügyelnünk kell a tisztaságra, az öltözetre. Szigorúak a munkaruhákkal kapcsolatos előírások. Követelmény a zárt cipő és a sapka használata. Évek óta panaszkodnak az eladók a kismamacipőre; kényelmesen, nem is viselik szívesen. A dolgozók, különösen a fiatalok, igénylik, hogy a munkaruha esztétikus is legyen, ne csak védjen a szennyeződéstől. A fiatalok munkaköve, lelkesedése — s ezt a beszámoló is szóvá tette — attól is függ, hogy szakképzésüknek megfelelő munkát végezhetnek-e. A pályakezdőket nagy gyakorlati rendelkezéskor ember segíti, ha a patronálók még jobban figyelnek a kezdő munkatársra, azok biztosan könnyebben beilleszkednének, nem hagynák ott az üzletet. Ezek a kérdések — köztük a bérezés, amiről nem beszéltünk, de mint mindenütt, nálunk is sokat, sokan kifogásolják —, nemcsak a fiatalokat érintik. Annak viszont mi örülnénk, hogy a problémák megoldásáért nem hadakoznunk kell, hanem együtt dolgozni, gondolkodni a vállalat vezetőivel. Talán e fölismérés volt a parlament legnagyobb haszna.

Mag Edit

Ma érkezik megyénkbe a békeváltó

Az október 27–28-án ülésű X. országos békekonferencia rendezvényéhez kapcsolódva békeváltó halad át ma, kedden Csongrád megye területén.

Az akcióban részt vevők a staféta tagjai egyben a békekonferencia előkészítői, akik tevékeny részesei e kiemelkedő jelentőségű országos tanácskozásnak. A megye lakosságának békeüzene — amelyet futókból, valamint motorosokból összeállított staféta visz a meghatározott útvonalon — a váltóbotra föl kötött feliratok szalagokra és kísérő gépkocsira rögzített táblákra írva jut el a fővárosba,

majd a konferencia színhelyére.

A KISZ megyei bizottsága, a megyei TSH, a megyei rendőrkapitányság és a népfőfront megyei bizottsága szervezi a Csongrád megyei békeváltót. Ma, kedden érkezik a Békés megyei staféta Orosházáról, a megye határára Nagymágocs vezetői fogadják őket. A községbeli ünnepség után a futók, majd a motorosok Szentesen, később Csongrádon adják tovább a váltóbotot. Csongrád megye lakossága nevében holnap, szerdán búcsúztatják a megyei békeüzenneteket felkészített stafétabotot, amelyet Gáskurnél vesznek át a Bács-Kiskun megyeiek,

Mutatós stratégiák

Sokak szerint könnyebb felvázolni egy vállalat 10–20 évre szóló jövőjét, mint kitalálni, hogy mit is kell tenni a következő nevedevben. Valószínű, ezért fogadják némi kételkedéssel jó néhányan, hogy mind több vállalatunk készíti hosszú távú, vagyis stratégiai terveket. Pedig szükség van arra, hogy a vállalatok 10–20 évre is előretekintsenek, gondosan mérlezeljék a várható fejleményeket. Ezért hasznos, sőt nélkülözhetetlen a jó stratégiai terv.

Vannak is már ilyen terveink, csak az a feltűnő, hogy túlságosan mutatósak. Szembeötlő például, hogy e munkákból mindig optimizmus árad: a vállalat fejleszt, bővíti, új termékeket vesz fel a gyártmányai közé azoknak természetesen kitűnő a külső fogadtatása, mindez újabb lendületet ad a vállalatnak, amelyek eredményeként még tovább fejlesz, stb. Igaz, azt is beírják — mert így kívánják —, hogy mely termék, vagy termékcsoport előállítását szüntetik meg eközben, de hogy ez milyen következményekkel jár, azt már nem részletezik, elemzik. Azt pedig, hogy a vállalat alapvető termékét is megkérdőjelezzék a jövő, még csak nem is feltételezik.

Visszakérdezünk például a nagyvállalatainknál — mert elsősorban ott készítettek stratégiai terveket —, szerepel-e valahol, hogy az inaragon belüli tevékenységet hosszabb távon fel kell számolni, mert Magyarország külső illeszkedési programjaiban ezen a ponton nem ígér semmi jót a jövő. Ilyenre — tudomásunk szerint — nincs példa, erre szóló készlet-lezfeljebb „fentről” érkezik, az iparpolitikai koncepció valóra váltását szorgalmazó határozat formáiban. Ennek a helyzetnek tulajdonítható, hogy még ma sem ült el teljesen a vita a hazai traktorgyártásról. Ha akkoriban a Vörös Csillag Traktorgyártási tervet készíti, legfeljebb más, nagyobb (vagy kisebb) teljesítményű, korszerűbb traktor előállításáról készíti tervet, de hogy ne gyártson traktort?...

Egy nemrégiben megjelent könyv szellemes metaforáival: nem az számít, mekkora a „hal”, hanem hogy hányszor a ransorban abban a tóban, amelyben úszik. A „tó” pedig a világpiac, ahol nagyon jó dolog nagy „halnak” lenni, sőt az sem tagadható, hogy a „kis halak” is megélhetnek, de úszni kell tudniuk. Baj akkor támad, ha még a „halnak” is mentővet kell dobni, dotáció, szanálási segívek, hitelúttervezés stb. formáiban.

De menjünk tovább: a legtöbb stratégiai terv többnyire a műszaki álmok tárháza. Ahelyett, hogy észrevennék a tervezők, milyen termékekhez nem kell hozzányúlni, mert biztos pénzt hoznak, különösebb fejlesztés nélkül. Mekkora hányadban kell megtartani ezen gyártmányokat, hogy az ezekből keletkező viszonylag nagy jövedelmekből finanszírozható legyen a holnapután „profitbányája”. Hány-szor hallottuk: a fejlesztés eredményeként „kisöpörjük” a régi, elavult termékeket, amelyek, noha ma még eladhatók, sőt nvereséget hoznak, de holnapra már szé-ven lenne őket a technikai megújulás korában gyártani. Nos, mikor a szép, nagy ívű, sőt nagyratörő tervet végrehajtják, és baik mutatkoznak a vállalat mérlegében, máris mezfoglalmozódik a következő év; túlfeszítetjük, mert az árrendszer, vagy általában a szabályozók nem „honorálják” a műszaki előrelépést.

Anélkül, hogy felmentő ítéletet adnánk szabályozóink hibáira, tudomásul kell venni: ez a KRESZ, ezt kell betartani, ez-zel lehet részt venni a gazdaság „forgalmában”. A külföldi példák azt mutatják (pedig ott az árfolyam, a kamat, az ár, s egyéb „szabályozók” a honinál lényegesen gyorsabban, olvkor naponta is változnak), hogy a cégek kinosan ügyelnek a kiegyensúlyozott előrehaladásra, már ami a termékszerkezet összetételét illeti. Ami profit kipréselhető a már túlt termékből, azt kipréselik, és ebből finanszírozzák a felfelé ívelő szakaszban levő áruk előállításának költségeit, amelynél a nvereség — éppen a tetemes kutatási-fejlesztési, beruházási kiadások miatt — még minimális. Így őrzi meg a vállalat a fizetőképességét, divatossá válik szakszóval: a likviditását.

A fizetőképesség „feticizálása” azonban visszafelé is elsülhet, mert a túlzottan fizetőképes vállalatnál nagy a valószínűsége, hogy elhanyagolják a jövőt. Egyensúly, arányosság, ésszerűség, óvatosság, nem pedig határtalan optimizmus és elbizakodottság — nos, ezeknek kell jellemeznie a stratégiai, hosszabb távra szóló tervezést.

Az évek során sok mindent megtanultunk: nincs minden piacon eladható termék, a minőség nem műszaki, hanem piaci kategória. S eaváltalan: nekünk kell alkalmazkodni, mert nem a világ alkalmazkodik hozzánk. Akármilyen mutatós is egyik-másik vállalat stratégiai terve...

Breitner Miklós

Előadássorozat

Gazdaságirányítás

Háromnapos előadássorozat kezdődött hétfőn a gazdaságirányítási rendszer továbbfejlesztéséről a Magyar Tudományos Akadémia disztermében, az Országos Vezetőképző Központ (OVK) rendezésében. A tájékoztatón a vállalatok, szövetkezetek, az államigazgatás és a bankok, valamint a vezetőképzéssel megbízott intézetek vezetői a szervezeti, irányítási rendszerek továbbfejlesztéséről, a gazdasági szabályozás tervezett változásairól, valamint az ezekkel kapcsolatos legfontosabb intézkedésekről kapnak átfogó ismertetést. Az előadássorozat része annak a munkaprogramnak, amelynek keretében az OVK a gazdaságirányítási rendszer to-

vábbfejlesztéséből adódó feladatokra készíti fel a vezetőket, szakembereket.

Hétfőn Ballai László, az MSZMP KB gazdaságpolitikai osztályának vezetője, Hetényi István pénzügyminiszter, Balassa Ákos, az Országos Tervhivatal főosztályvezetője és Horváth László, az OVK főigazgatója tartott előadást a gazdaságpolitika kérdéseiről, az irányítási rendszer fejlesztésének alapeveiről és a különböző szintű tervezési rendszerekről. Kedden és szerdán az árpolitika, a vállalati jövedelemszabályozás és a keretszabályozás változásairól, valamint a külkereskedelem-szabályozásról, a bankrendszer továbbfejlesztéséről és a vállalatok és szövetkezetek irányítási rendszeréről tartanak tájékoztatót.

A munkaprogram további állomásaként novemberben a vezetőképző intézetek előadóira, utána pedig folyamatosan a középszintű vezetők, szakemberek részére szerveznek továbbképző tanfolyamot.

Janus Pannoniusemléklés

Janus Pannoniusszületésének ötszázötvenedik évfordulója alkalmából emlékülést rendeztek hétfőn, a nagy humanista költő nevével viselő pécsi intézmények: a tudományegyetem, a múzeum, és a gimnázium, valamint a Magyar Írók Szövetségének dél-dunántúli csoportja.

Ormos Mária, a pécsi tudományegyetem rektora bevezető előadásában hangsúlyozta, hogy Janus Pannoniuss megszenvedett ragaszkodása a „hunok népéhez” érdektelenné teszi a Mátyás király elleni, politikai tévedésnek minősülő lázadását, mert Janus, a költő nem tévedett. Csorba Győző költő Janus Pannoniuss epigramma és elégia költszeteréről, s a latinul verselő magyar poéta lírájának magyarra ültetéséről, Kovács Sándor Iván, a magyarországi tevékenységéről tartott — egyebek között — előadást.

Az emléklés résztvevői megkoszorúzták a magyar világi líra első, korszakos jelentőségű képviselőjének a pécsi püspöki palota közelében fölállított szobrát.

Faluvégi Lajos köszöntése

Faluvégi Lajost, a Magyar Szocialista Munkáspárt Központi Bizottságának tagját, a Politikai Bizottság tagját, miniszterelnök-helyettesét, az Országos Tervhivatal elnökét Ballai László, az MSZMP KB gazdaságpolitikai osztályának vezetője,

Havas Ferenc, a KB titkára, a Politikai Bizottság tagját, a „köszöntötte. Jelen volt Ballai László, az MSZMP KB gazdaságpolitikai osztályának vezetője,